

Dengang FADL strejkede

Af: Lissen Jacobsen

Som stud.med. var Jesper Poulsen aktiv politiker i FADL og med i forhandlingsdelegationen, dengang overenskomstforhandlingerne i 1981 gik i hårdknude og endte med, at FADL gennemførte en tre uger lang konflikt i marts 1982.

I tre lange uger i 1982 var FADL i konflikt. Et års overenskomstforhandlinger med de offentlige sygehusejere var gået i hårdknude, og FADL valgte for første gang at sætte hårdt mod hårdt og nedlægge arbejdet på alle landets sygehuse.

Kernen i konflikten var den såkaldte § 16, der garanterede underskudsdekningen for Københavns Vagtbureau. FADL ville under ingen omstændigheder gå med til at lade den vigtige § 16 glide ud af overenskomsten. Hvis sygehusernes krav om at fjerne underskudsdekningen blev indfriet, ville det betyde at Vagtbureauet i København måtte drives som en privat virksomhed – hvilket i 1982 var økonomisk utænkeligt.

Det var dog ikke kun § 16 FADL havde øje på. Efter konflikten blev hele forløbet nedskrevet i en "hvidbog" hvoraf det fremgår at FADL havde en "alenlang kravliste som det endelige forhandlingsoplæg..."

Men som hvidbogen også fortæller: "Her skal blot nævnes, at det for medlemmerne i FADL i sit omfang må have nærmet sig noget nær det uforståelige. Det var svært at slå så mange krav fast i medlemmernes bevidsthed, og det viste sig også senere, at mange var tilfredse, blot Vagtbureauet overlevede!".

Fordi: "Vi havde været i stand til at bibringe medlemmerne forståelsen af, at underskudsdekningen var et vigtigt incitament for sygehusejerne til ikke at lade omsætningen falde under et vist niveau".

Dygtige amatører

Den helt afgørende hurdle i konflikten var, om § 16 skulle bortfalde eller ej.

Arbejdsgivernes krav rettede sig reelt kun mod Københavns Vagtbureau.

Hvidbogen:

"I Århus og Odense var der privat drift, men den strammede til. Og hvis man ikke ville/kunne argumentere for, at vagtbureauet i København skulle have en økonomisk saltvandsindsprøjtning, da ville det ikke være muligt at argumentere konsistent for, at provinsens vagtbureauer havde behov for en forbedring af deres økonomiske situation - tværtimod".

FADLs forhandlingsgruppe deltog i et større antal udmattende møder med arbejdsgiverne i løbet af året, men den gordiske knude strammede til, og kunne til sidst ikke bindes op.

Hvidbogen:

"§ 16-kravet var og blev deres eneste egentlige bastion. Den var til gengæld

◀ **Jesper Poulsen**
Dengang stud med og aktiv i FADL,
nu Lægernes formand

Foto: Martin Risom

også uhyre stærk, og FADL brugte senere alle sine kræfter på at indtage den og høstede derfor måske ikke alle de mulige frugter af den faktiske sejr i 1982".

Det var en lang og sej kamp for de glade men dygtige amatører, som var oppe imod de mere drevne modparter.

Hvidbogen:

"Vi optrådte ungdommeligt: grinede af dem, pjattede med dem og sagde dumme ting, f.eks. at de godt kunne sætte os til forhandling tre døgn i træk, for det var vi vant til fra vagt".

Ingen havde selvfølgelig oplevet før at sidde ved forhandlingsbordet i Forligsinstitutionen med "ældre mænd i slips og blankpudsede sko" - eller at stå over for den magtfulde forligskvinde Mette Kofoed Bjørnsen. Få minutter før den varslede konflikt skulle træde i kraft, sagde hun til forhandlingslederen Christoffer Johansen:

"Du er skyld i, at det danske sundhedsvæsen bryder sammen. (...)Sig til de medicinstuderende, at de ikke skal nedlægge arbejdet. Det er dit ansvar".

FADLS forhandlingsdelegation havde stået fast på at beholde § 16, og nu var det lige før konflikten brød ud. Turde forhandlingsdelegationen gå hele vejen? Ja. FADL turde og gik i konflikt den 25. februar 1982.

Topposition

- Det var meget skræmmende at skulle tage ansvaret for at sætte en konflikt i gang. Men vores opfattelse var, at vi ikke kunne køre Københavns Vagtbureau videre, hvis det, som arbejdsgiverne krævede, skulle ophøre med at være offentligt drevet, mindes Jesper Poulsen.

- Jeg husker tydeligt skrækken for, at "vognen skulle køre ud over skrænten", som han udtrykker det. At nedlægge arbejdet er altså ikke noget, man bare lige gør - og så som studerende. De nærmere detaljer i forhandlingerne, der jo trak ud over næsten et år, husker han ikke så nøje længere.

Jesper Poulsen blev læge i 1985, har været næstformand i Foreningen af Yngre Læger og har siden 1999 været formand for Den almindelige danske lægeforening, i daglig tale kaldet Lægeforeningen eller DADL.

FADL Penum

OVER-/UNDERSKUDSDÆKNING

VAGTBUREAUET I KØBENHAVN

Københavns Kredsforening driver i henhold til en overenskomst et Vagtbureau, som en selvstændig enhed. I Overenskomsten er der aftalt en over-/underskudsdekning, som fungerer på følgende måde:

Når året er gået indsendes regnskabet til godkendelse hos H:S. Når dette er godkendt kan der, såfremt der er overskud, udbetales overskud / bonus til de hospitaler der har benyttet FADL-vagter i løbet af året. Er der underskud, opkræves dette hos hospitalerne efter samme princip.

Medlemmernes kontingentpenge blandes ikke ind i Vagtbureauets drift.

Sammen med underskudsdekningen findes en forpligtelse til at dække udgifterne på vagtbureauet i 6 måneder frem i tiden ved forhandlingsammenbrud. Dvs. det koster arbejdsgiverne penge ikke at indgå en overenskomst.

VAGTBUREAUERNE I ODENSE OG ÅRHUS

Kredsforeningerne i Odense og Århus ejer/driver også vagtbureauer. Disse ligner mere private vikarbureauer. Odenses Vagtbureau er en integreret del af kredsforeningen, mens Vagtbureauet i Århus er udskilt i et selvstændigt aktieselskab.

Giver året således et samlet overskud i Århus eller Odense kan pengene beholdes i det enkelte vagtbureau. Tilsvarende hvis året giver et underskud må den enkelte kredsforening betale til vagtbureauets drift.

Vi sidder i hans store, lyse kontor i Domus Medica i Trondheimsgade og tænker tilbage på den første konflikt i FADL's 50-årige historie - en meget stor begivenhed for en fagforening og derfor også for de lægestuderende. Konflikten havde dog stor opbakning fra medlemmerne og andre sundhedsfaglige grupper.

Hvidbogen:

"Medlemsmødet arrangerede den 23.2.82. en demonstration vendt mod arbejdsgiverkravet om lukning af bureauerne. Det virkede politisk stærkt på forhandlingsdelegationen, at små 800 københavnske medlemmer stillede sig op på Sct. Annæ Plads for at råbe deres galde ind gennem de tykke mure. Faktisk havde vi et meget afgørende møde med forligskonen, netop som demonstrati-onstoget dukkede op".

- Jeg var med i studenterpolitik lige fra starten. Egentlig er det svært at sige, hvorfor man engagerer sig i den slags. Sådan er det vel bare for nogen. I 1970'erne var fagkritik et vigtigt emne, men jeg syntes, at det blev lidt abstrakt.

På medicinstudiet er der jo mere eller mindre et givet pensum. Anatomi er jo ligesom, hvad det er. I stedet blev jeg optaget af de studerendes levevilkår, så det var naturligt for mig at være aktiv i FADL, der jo er grundlaget for, at de lægestuderende kan få relevant studiearbejde og samtidigt tjene gode penge ved det.

Da Jesper Poulsen var ved at være færdig med studiet, ville han gerne holde snor i, hvad Foreningen af Yngre Læger lavede og kom med som årgangsrepræsentant i det sidste semester af lægestudiet. Bagefter havde han lyst til at fortsætte og er i dag politisk førstemand for lægestanden.

Fremtidstanker

- Jeg synes, at FADL er en god organisation, der varetager opgaven fint - som fagforening, forlag og meget andet. Vagtbureauerne fungerer godt. Arbejdets karakter er jo helt unikt for medicinstuderende, og det kan altså ikke blot varetages af tilfældige andre.

- Det er klart, at ideen om vagtbureauer er god, og det er en succes, fordi det giver effektiv arbejdsformidling, og

arbejdskraften har en unik fleksibilitet. Vagttagerne kan hyres på ingen tid, og tænk at hospitaler kan få hjælp med minutters varsel. Den fleksibilitet og kontinuiteten i ventilatorholdene er ekstraordinær og spiller også en afgørende rolle for den gode løn, som det jo er for studenterarbejde.

- Tænk hvis alt det skulle ordnes med individuelle kontrakter - hvilket kaos og hvilket enormt arbejde, det ville være for hospitalerne. Dengang havde vi i perioder problemer med dækningsprocenten - vi kunne ikke altid dække behovet, men det er vigtigt, at kunderne ikke ringer forgæves for tit. Der skal helst være en ordentlig balance mellem udbud og efterspørgsel.

Lægeformanden er en travl mand, så vi bevæger os videre til tanker om, at FADL kunne blive en fjerde søjle i Lægeforeningen - på lige fod med de yngre læger - FAYL, de praktiserende læger - PLO og speciallægerne - FAS.

- Ja, vi ser det gerne, svarer Jesper Poulsen.

- Vi har talt om det i et halvt års tid. Udspillet kom fra Simon Serbian, for-

mand for FADL, men det faldt sammen med en diskussion herinde i Lægeforeningen. Jeg kan dog sige, at ikke engang skelettet til en aftale er færdigt. Men jeg håber da, at vi når så langt, at Lægeforeningens årsmøde 2005 kan tage stilling til det.

- Jeg ser ingen væsentlige forhindringer for det, ja, altså bortset fra spørgsmålet om der vil være politisk vilje til det i FADL. I min tid i FADL ville vi godt nok ikke røre det med en ildtang! Og jeg kan ikke være sikker på, om der vil være en generel vilje til det nu. Men jeg har mandat til at udarbejde så fordelagtig en samarbejds-aftale som muligt - for begge parter helst. Jeg vil da mene, at det vil være et ekstra tilbud for FADLs medlemmer, selv om der måske også bliver ekstra udgifter, og dét gælder jo nok begge parter. Men flere medlemmer giver jo også flere kontingentkroner at arbejde med.

- Kontingentet i DADL er nok for meget for studerende at betale, og det skal de heller ikke - men vil og kan de betale mere end nu?

Fælles udmeldinger

- Det vigtigste for Lægeforeningen er rekrutteringen af medlemmer til fremtiden, for fremtiden kan man aldrig være sikker på, uanset om der er store fordele ved at være medlem. Der vil dog altid være nogle, som vælger et medlemsskab fra. Der er ikke på samme måde en tradition blandt etniske læger for at være i fagforening, og dem kommer der flere og flere af.

- Jeg har svært ved at se, nogen ulemper for FADL. Vores intention er, at FADL skal beholde vagtbureauerne fuldstændig som nu, og overenskomstforhandlingerne ønsker vi slet ikke at gå ind i. For mig at se mister FADL ikke sin unikke position eller selvstændighed. Men selvfølgelig er det nødvendigt at kunne nå til enighed om politiske udmeldinger, og jeg ser da gerne, at vi kommer til at

fremstå som én gruppe. Vi er begge sundhedspolitiske aktører, og jeg synes, vi bør melde mere ens ud. Det ser jeg som en kulturel påvirkning af hinanden - at det er noget, der vil opstå i bestemt kontekster og ikke noget, vi skal trække ned over hinandens hoveder, siger Jesper Poulsen inden vi tager afsked og han skal videre til endnu et af dagens mange møder.

Respekt

At sætte alt på en spids, at varsle og siden gennemføre en konflikt er en speciel og ganske frygtindgydende situation, og det var det uden tvivl for FADL - en lille fagforening, der stod sidst i køen, når der skulle forhandles overenskomster. Og som udelukkende bestod - og består - af studerende. En konflikt i FADL betød, at ingen kunne tage vagter - og det betød også, at man kunne have en følelse af at svigte patienterne. Og at FADL-vagternes fravær havde stor betydning for hospitalerne, er der da heller ingen tvivl om.

Hvidbogen:

"Kommunehospitalet var på sammenbruddets rand, samtidig med at mange af de øvrige københavnske hospitalers specialafdelinger var i virkelig bekneb for kvalificeret arbejdskraft. Det gav forenin-

gen en politisk bølge, som var langt over forventning... Det var især fra de store hospitaler, vi fik støtte, og her igen især de store københavnske hospitaler, hvor man havde konkrete erfaringer med faglig kamp. På disse hospitaler havde FADL allerede før denne konflikt haft tæt kontakt til tillidsfolk og andre fagligt aktive, således at man løbende kunne tale om ethvert problem".

Det var tydelige markeringer af, at afdelingerne ikke ville kunne fungere, hvis FADL-arbejdskraften blev sparet væk.

Hvidbogen:

"Toppunktet blev nået den 11.-12. marts, hvor størstedelen af plejepersonalet på Kommunehospitalet sygemeldte sig på grund af sammenfald af overbelægning og belastning fra FADL-strejken. Efter dette tidspunkt (.....) vendte situationen. Det var nu kun et spørgsmål om tid, før vi fik et resultat halet i land".

Den 18. marts blev den nye overenskomst underskrevet. Konflikten var slut, og Københavns Vagtbureau forblev - og er stadig - drevet med indbygget under- og overskudsdekning.

"Den store gevinst ligger i den respekt, vi havde vundet hos arbejdsgiverne. Den soled vi os i under forhandlingerne i

årene efter", sagde Christoffer Johansen i FADLs 40 års jubilæumsskrift fra 1994 og slutter: "På lægevikarområdet havde FADL opsagt sin overenskomst for at genforhandle den. Forhandlingen begyndte nogle måneder senere, og vi troede, at vi igen kunne vinde en konflikt. Det lykkedes desværre ikke, og vi tabte et helt overenskomstområde, der fortsat er uden egentlig organisationsaftale". Lægevikaroverenskomsten blev dog vundet tilbage, men først 15 år senere.

Den citerede hvidbog giver - foruden at fortælle konflikthistorien i alle detaljer - mange gode råd om, hvordan man agerer i dels en forhandlings- og dels en konfliktsituationen. Et godt bagland i form af fagforeningens medlemmer og andre solidariske grupper er enormt vigtigt. FADLs medlemmer dannede arbejdsgrupper, der tog sig af alt fra kontakt til arbejdspladser, uddeling af strejkeaviser og badges til trykning af løbesedler, kontakt til hospitalerne og koordinering af alle aktiviteterne samt aktivisterne. Ikke mindst er god pressekontakt af stor og afgørende betydning.

Og husk - det kunne jo ske igen!